

Gewijzigd Projectplan Waterwet

Verwijderen dam en duiker
Helwerdermaar en plaatsen onderwater
beschoeiing

3-05-2023

Auteur

Ivon Benus
Cees Quint

Opdrachtgever

Waterschap Noorderzijlvest
Postbus 18
9700 AA Groningen

datum vrijgave

beschrijving revisie 1.1

Inhoud

1	Verwijderen dam en duiker, Helwerdermaar	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	3
1.3	Beschrijving van de werkzaamheden	4
1.4	Beschikbaarheid gronden	4
1.5	Effecten van het plan	4
1.6	Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd	4
1.7	Voorzieningen voor het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen	4
1.7.1	<i>Beperken nadelige gevolgen van het plan</i>	4
1.7.2	<i>Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering</i>	5
1.7.3	<i>Nadeelcompensatie</i>	5
1.8	Legger, beheer en onderhoud en bestaande vergunning	6
1.8.1	<i>Legger</i>	6
1.8.2	<i>Beheer en onderhoud</i>	6
1.8.3	<i>Bestaande vergunning</i>	6
1.9	Samenwerking	6
2	Verantwoording	7
2.1	Verantwoording op basis van wet- en regelgeving	7
2.2	Verantwoording op basis van beleid	7
2.3	Verantwoording van de keuzen in het project	7
2.4	Benodigde vergunningen en meldingen	7
2.5	Bevoegdheid ter zake vaststelling en uitvoering van het plan	7
2.6	Procedure	7
3	Rechtsbescherming	8
	Bijlage 1: aanvullende informatie maatschappelijkbelang voor het verwijderen van dam en duiker Helwerdermaar	9
	Bijlage 2: Brief gemeente het Hogeland, knelpunt vaarrecreatie	11
	Bijlage 3: Mailbericht recreatie, horeca en handel vertegenwoordiging.	12
	Bijlage 4: verslag knelpunt recreatieve vaarroute belanghebbenden	13
	Bijlage 5: Schriftelijk vragen over dam Helwerdermaar in de gemeente raad Het Hogeland PVDA en CDA	21

1 Verwijderen dam en duiker, Helwerdermaar

1.1 Aanleiding en doel

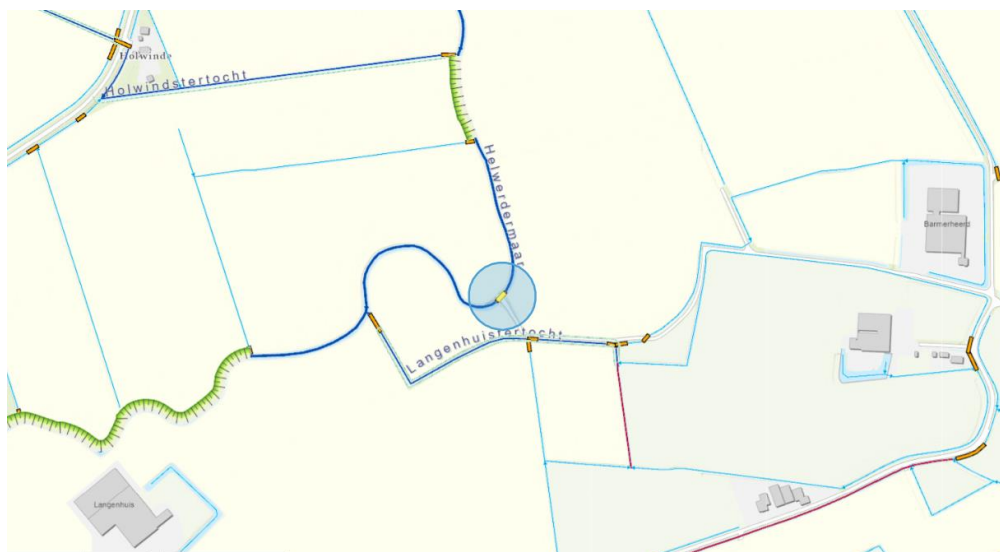
Vanaf 2020 is vanuit het project Herinrichting Helwerdermaar gewerkt aan verbetering van het Helwerdermaar waaronder baggeren en herinrichten van de oevers. Het laatste onderdeel bestaat uit het oplossen van het obstakel van de dam en duiker ten zuiden van Uithuizen.

In 2014 is de landbouwbrug 'Barmaheerstertil' over het Helwerdermaar vervangen door een dam met duiker. Hiervoor heeft de afdeling vergunningverlening in 2013 een watervergunning met kenmerk 13-10061 verleend. De vergunning is getoetst aan de waterwet. Er waren geen gronden voor afwijzing. Het Helwerdermaar was gecategoriseerd als een type-C vaarweg. Dit betekent dat er geen opgave voor het waterschap ligt als het gaat om instandhouding van de vaarweg, anders dan voor kanovaart. Voor de diameter van de duiker is daarmee rekening gehouden. De Federatie voor Recreatievaart, de provincie en de gemeente Hogeland (destijds Eemsmond) hadden en hebben echter wel belang bij het Helwerdermaar als vaarverbinding. Direct na het plaatsen van de dam met duiker kwamen vanuit deze partijen klachten binnen vanwege het afsluiten hiervan voor kleine boten, niet zijnde kano's, die niet door de duiker konden varen.

Het waterschap is sindsdien op zoek naar een oplossing voor dit knelpunt en is nu voornemens om de dam en duiker te verwijderen. Dit is nu mogelijk omdat de functie van de dam en duiker is komen te vervallen door grondtransacties in oktober van het jaar 2022 van aanliggende eigenaren.

Het streven van Waterschap Noorderzijlvest is om kunstwerken, dammen en duikers die geen functie hebben in het watersysteem te (laten) verwijderen. Het belang voor het waterschap is dat met het verwijderen van de dam en duiker er weer een stukje bergingscapaciteit terug gewonnen wordt en de meest optimale doorstroming kan worden gerealiseerd. Dit is om mogelijke opstuwing van het water te voorkomen of om de kosten op onderhoud te besparen. Daarnaast is het belang van het waterschap gelegen in dat bij ruimtelijke ontwikkelingen in of nabij het watersysteem rekening gehouden dient te worden met de maatschappelijke functievervulling van het watersysteem. Het Helwerdermaar wordt ter plaatse gebruikt door recreatief vaarverkeer, anders dan alleen het gebruik door kano's. De huidige dam met duiker belemmert het vaarverkeer en zal na verwijdering hiervoor weer volledig toegankelijk zijn.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

1.3 Beschrijving van de werkzaamheden

De werkzaamheden bestaan uit het verwijderen van dam en duiker met kenmerk KDU001483 in het Helwerdermaar en het voorzien van het talud aan noordzijde van een onderwaterbeschoeiing ten behoeve van instandhouding van het vergraven talud.

Aan de zuidzijde wordt de beschoeiing aangesloten op de huidige beschoeiing en de te graven sloot welke in een separate vergunningsprocedure opgenomen is.

1.4 Beschikbaarheid gronden

Het perceel, de watergang waarin de dam en duiker zich bevinden, is in eigendom van waterschap Noorderzijvest. De dam en duiker zijn te benaderen via ontsluitende percelen van aanliggende eigenaren.

1.5 Effecten van het plan

In feite wordt door deze constructie (dam en duiker) een bestendig maatschappelijk gebruik van de watergang (kleine recreatievaart) belemmerd. Nu het individueel belang voor de aangrenzende eigenaren ter ontsluiting van beide percelen is komen te vervallen door verkoop van aanliggende percelen weegt het algemeen belang voor het verwijderen zwaarder dan het individuele belang van de vergunninghouder en de thans aanliggende eigenaren om het werk in stand te houden. Hiermee komt het waterschap tegemoet aan de wensen van De Federatie voor Recreatievaart, de provincie en de gemeente Hogeland om de toeristische vaarroute en geplande ontsluiting van het landschap te herstellen. In de bijlagen 1 t/m 5 van dit projectplan zijn verslagen, vragen en meldingen toegevoegd om het belang voor het verwijderen van de dam en duiker te benadrukken.

1.6 Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd

Het waterschap laat de werkzaamheden uitvoeren door een aannemer. Het waterschap houdt toezicht op de juiste uitvoering van het werk.

Met een hydraulische kraan zal de duiker ontgraven worden en gezamenlijk met de tourritten worden opgeruimd. Puin en vuil wordt afgevoerd naar een erkende verwerker. Indien het lukt om met het verwijderen de plaatstalenduiker te sparen, kan deze hergebruikt worden in een nader te bepalen project. Als dit niet het geval is, zal de duiker als schroot afgevoerd worden naar een erkende metaalverwerker

De te plaatsen onderwaterbeschoeiing bestaat uit een paal/schot beschoeiing. Deze beschoeiing is een tijdelijke herstelmaatregel die in de tijd zal vergaan. Onderhoud of vervanging van deze beschoeiing in de toekomst is niet voorzien.

1.7 Voorzieningen voor het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen

1.7.1 Beperken nadelige gevolgen van het plan

Omdat de thans aanliggende eigenaren geen percelen meer in gebruik hebben aan beide zijden van de Helwerdermaar is de functie "ontsluiting" met recht van overpad van de dam komen te vervallen.

Er worden daardoor beperkte nadelige gevolgen verwacht van deze geplande ingreep voor de aan elke zijde van de dam liggende eigenaren, omdat ze beiden een eigen ontsluitingsroute hebben over hun eigen perceel of percelen.

Ontsluiting perceel KTS00-L-91;

De te verwijderen dam met duiker was voorheen een ontsluiting voor Perceel KTS00-L-91. Omdat het perceel in eigendom is gekomen van dezelfde eigenaar van verschillende aanliggende percelen aan de noordzijde van het Helwerdermaar is deze ontsluiting komen te vervallen. Zie afbeelding 1.7.1.: De huidige eigenaar van perceel KTS00-L-91 zal bij verwijdering van de dam en duiker gebruik kunnen maken van de aanwezige eigen ontsluiting aan de noordzijde van het Helwerdermaar.

Afbeelding 1.7.1 ontsluiting perceel KTS00-L-91

Participatie en omgevingsmanagement.

Met de huidige en de vorige aanliggende eigenaren hebben de afgelopen jaren diverse fysieke, telefonische, en per e-mail overlegmomenten plaatsgevonden om o.a. door middel van kavelruil tot een oplossing te komen om het knelpunt in de recreatieve vaarweg op te lossen. Er hebben taxaties plaatsgevonden die gedeeld zijn met de betrokkenen, er zijn aanbiedingen gedaan maar er bleken te veel financiële- en juridische haken en ogen voor het waterschap aan te zitten aan deze oplossing waardoor er niet tot overeenstemming is gekomen. Daarna is door initiatieven van de aanliggende eigenaren met onderlinge afstemming van grondaankopen de oplossing van kavelruil met het waterschap komen te vervallen. De huidige eigenaren, waarvan één tevens vastgoed professional (makelaar) is, zijn gedurende deze grondtransacties volledig op de hoogte van het voornemen van het waterschap en het maatschappelijk belang voor het verwijderen van de dam en duiker. Het hele proces dat sinds 2014 speelt, gaat over niets anders dan het wegnemen van het knelpunt in de recreatieve vaarroute. Tijdens de overlegmomenten met de aanliggende eigenaren is ook gesproken om werk met werk te maken in combinatie met het verwijderen van de dam en duiker. Bij het verwijderen van de dam en duiker komt grond vrij waarmee kavelverbetering uitgevoerd kan worden en er kunnen natuurvriendelijke oevers langs de watergang aangelegd worden.

1.7.2 Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering

Voor de uitvoering voor het verwijderen van de dam en duiker zijn geen nadelige gevolgen te verwachten. Voorafgaande aan de uitvoering is er specifiek aandacht voor aanwezige flora en fauna. Er wordt gewerkt volgens de gedragscode flora en faunawet. Tijdens de uitvoering van het verwijderen van de dam en duiker zou er wat overlast voor kano varende passanten kunnen ontstaan. Deze kunnen om het werk heen passeren.

1.7.3 Nadeelcompensatie

Als gevolg van dit projectplan wordt geen onevenredig nadeel voor derden voorzien die de uitvoering van het project in de weg staat.

Voor eventueel financieel nadeel dat onverhoopt ontstaat als gevolg van de rechtmatige uitvoering van het projectplan kan een benadeelde een verzoek om nadeelcompensatie indienen als bedoeld in artikel 7.14 van de Waterwet. Dit artikel bepaalt dat aan degene die als gevolg van

de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer schade lijdt of zal lijden, op zijn verzoek door het betrokken bestuursorgaan een vergoeding wordt toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd. Verzoeken om nadeelcompensatie als gevolg van de uitvoering van werkzaamheden worden door Waterschap Noorderzijlvest in behandeling genomen, beoordeeld en afgehandeld volgens de "Nadeelcompensatieverordening waterschap Noorderzijlvest 2019".

Het verzoek tot vergoeding van nadeelcompensatie bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde schadevergoeding. De regeling van artikel 7.14 Waterwet staat niet open voor beroep ten aanzien van bouwschade die door onrechtmatig handelen is veroorzaakt. Hiervoor kan wel een schadeclaim bij het waterschap worden ingediend vanwege onrechtmatig handelen.

1.8 Legger, beheer en onderhoud en bestaande vergunning

1.8.1 Legger

Na afloop van de werkzaamheden wordt de nieuwe situatie ingemeten en wordt het beheerregister en later de legger van watersysteem hierop aangepast.

1.8.2 Beheer en onderhoud

Nadat de dam en duiker verwijderd zijn, blijft het regulier onderhoud van de taluds en het natte profiel voor het waterschap. De aan te brengen onderwaterbeschoeiing is een tijdelijke herstelmaatregel. Deze beschoeiing zal vergaan. Hiervoor wordt dus geen onderhoudsplichtige aangewezen.

1.8.3 Bestaande vergunning

De vergunning die in 2013 is verleend, komt met de vaststelling van dit projectplan, dat de verwijdering van de destijds vergunde dam met duiker betreft, van rechtswege te vervallen. Mocht er in de toekomst wederom aanleiding zijn om een ontsluiting via het oppervlaktewaterlichaam aan te leggen, dan kunnen belanghebbenden daartoe een vergunning aanvragen bij het waterschap.

1.9 Samenwerking

N.v.t.

2. Verantwoording

2.1 Verantwoording op basis van wet- en regelgeving

Werken worden uitgevoerd binnen de kaders van wet- en regelgeving geldend voor Waterschap Noorderzijlvest, in het bijzonder de Waterschapswet, de Waterwet en de Keur waterschap Noorderzijlvest 2009. De werkzaamheden worden ook volgens de gedragscode voor Flora en Fauna uitgevoerd.

Er worden alleen materialen toegepast die zijn voorzien van certificaten en voor toepassing in de grond- weg en waterbouw geschikt zijn.

2.2 Verantwoording op basis van beleid

Werkzaamheden worden uitgevoerd binnen de beleidskaders van Waterschap Noorderzijlvest.

2.3 Verantwoording van de keuzen in het project

2.4 Benodigde vergunningen en meldingen

Voor het verwijderen van dam en duiker is een omgevingsvergunning nodig. Deze is aangevraagd bij de gemeente het Hogeland.

2.5 Bevoegdheid ter zake vaststelling en uitvoering van het plan

Ingevolge art. 5.4 van de Waterwet geschiedt de aanleg of wijziging van een of meer waterstaatswerken door of vanwege de beheerder in overeenstemming met een daartoe door hem vast te stellen projectplan. Door verwijdering van de dam met duiker wordt een wijziging aangebracht in het waterstaatswerk, het oppervlaktewaterlichaam genaamd Helwerdermaar. Daarnaast kan de duiker, die verwijderd wordt, beschouwd worden als een waterstaatswerk, zijnde een ondersteunend kunstwerk.

De bevoegdheid tot vaststelling van een projectplan berust op grond van het bepaalde in de artikelen 56 jo. 77 van de Waterschapswet in beginsel bij het Algemeen Bestuur van het waterschap. Het Algemeen Bestuur van het waterschap Noorderzijlvest heeft echter, met gebruikmaking van de delegatiemogelijkheid ex. art. 83 van de Waterschapswet, de bedoelde bevoegdheid overgedragen aan het Dagelijks Bestuur. Krachtens het Delegatiebesluit waterschap Noorderzijlvest 2015, gedateerd 2 december 2015, is het Dagelijks Bestuur bevoegd dit projectplan vast te stellen. Aan artikel 84 van de Waterschapswet ontleent het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid om het vastgestelde projectplan uit te voeren.

2.6 Procedure

De wet voorziet niet in een verplichte procedure voor de voorbereiding of vaststelling van dit projectplan. Het wordt aan de inzichten van de beheerder overgelaten om de meest geëigende procedure te kiezen.

Het waterschapsbestuur heeft ervoor gekozen om dit projectplan niet voor te bereiden met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, zoals opgenomen in Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. De reden hiervan is, dat de impact en uitstraling van het project beperkt is, er geen substantiële wijziging zal plaatsvinden van de bestaande waterhuishoudkundige situatie en gelet op paragraaf 1.7.1, van dit projectplan, belanghebbenden door het project niet onevenredig worden getroffen en in de voorbereiding van het projectplan in ruime mate betrokken zijn geweest bij de intentie van het waterschap om het knelpunt in de recreatieve vaarweg op te lossen. Aan de vaststelling en uitvoering van het projectplan zijn voorts geen grote bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële consequenties verbonden.

3 Rechtsbescherming

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kan degene wiens belang rechtstreeks bij het projectplan is betrokken, gedurende een periode van zes weken vanaf de dag na de bekendmaking, tegen dit projectplan een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan het Dagelijks Bestuur van het waterschap Noorderzijlvest, Postbus 18, 9700 AA te Groningen. Het ondertekende bezwaarschrift dient in ieder geval te bevatten:

- de naam en het adres van de indiener;
- de dagtekening;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- een motivering, waarin wordt aangegeven op welke gronden de belanghebbende zich niet met het bestreden besluit kan verenigen.

U kunt er ook voor kiezen om het bezwaarschrift digitaal in te dienen. Dit kunt u doen via een formulier op onze website www.noorderzijlvest.nl/bezwaar-maken.

De indiener van het bezwaarschrift kan in het bezwaarschrift verzoeken om rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter. Indien het Dagelijks Bestuur met een dergelijk verzoek kan instemmen, kan het volgen van de reguliere bezwarenprocedure op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht achterwege worden gelaten en zendt het Dagelijks Bestuur het bezwaarschrift als beroepschrift onverwijld ter (verdere) behandeling door aan de Rechtbank Noord-Nederland, Sector Bestuursrecht, Locatie Assen, Postbus 200, 9400 AE te Assen.

Het projectplan treedt in werking met ingang van de dag volgend op die van de bekendmaking. Op grond van artikel 6:16 van de Algemene wet bestuursrecht schorst het bezwaar of beroep de werking van dit besluit niet. Gelet hierop kan, indien onverwijld spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist, de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Nederland, Sector Bestuursrecht, Locatie Assen, op verzoek van een belanghebbende een voorlopige voorziening treffen. Tegen het projectplan moet door de belanghebbende in dat geval wel bezwaar zijn of worden gemaakt, dan wel beroep zijn of worden ingesteld.

Bijlage 1: aanvullende informatie maatschappelijkbelang voor het verwijderen van dam en duiker Helwerdermaar

- De verdwenenbrug bij Holwierde
- Brief gemeente het Hogeland
- Mailbericht vaarwegfederatie
- Verslag knelpunt vaar recreatie (gemeente, provincie, waterschap)
- Vragen in de gemeente raad het Hogeland CDA en PVDA knelpunt vaarrecreatie

De verdwenen Barmheersterl, een betonnen brug met een opening om de oogt in de praam te laten glijden. - Foto: G.W. de Jager

De verdwenen brug bij Holwinde

Eind december verscheen een persbericht van de provincie Groningen dat er 500.000 euro subsidie werd verleend aan toeristische routes, waaronder 5 vaarroutes. Een daarvan is de 'Trekvaartroute Boterdiep', die door het Helwerdermaar voert. Die route is echter niet voor alle vaarrecreanten te volbrengen.

Door Emmy Wagenaar Hummelink

Het Helwerdermaar is een cruciale verbinding voor een aantrekkelijke voorroute van Oudekerkendam naar Ulfhuizen. Deze loopt via het Warffumer-, Usquender- en Helwerdermaar naar het Boterdiep bij Ulfhuizen. Maar sinds 2014 is deze route alleen nog beschikbaar voor kanovaarders. Plezierjachten en rondvaartboten moesten ankeren bij Holwinde, vlakbij Doodstijl. De eeuwenoude transportverbinding voor het vervoer van mensen en goederen van en naar de stad Groningen is afgesloten door een dam.

Beurtschippers

Wegen waren vroeger slecht begaanbaar, dus werd alles en iedereen over water vervoerd. Beurtschippers voeren af en aan, drie tot viermaal daags voeren schepen van en naar de stad. De snik voor personen, goederen en vee, pramen voor landbouwproducten. De pramen werden veelal geladen vanaf de bruggen. Met zatte de kar met de oogt op die brug en kon zo de lading vanaf de kar in het ruim werpen. Maar naarmate de vrachtwagens te meer woeren en die wegen verbeterd werden, gingen de beurtschippers met hun tijd mee en stapten zij over op de vrachtwagen. Zij bleven zich echter, waarschijnlijk om hun klantbase en goede naam te behouden, nog lange tijd beurtschipper noemen.

Beton

Oorspronkelijk waren de bruggen geconstrueerd met een houten brugdek over ijzernen leggers en met open

ijzernen brugleuningen. Nadat in de jaren dertig van de twintigste eeuw de bouw van bruggen met gewapend beton in opkomst kwam, werd een groot aantal van deze bruggen vervangen door betonbruggen. Met de constructie werd er rekening mee gehouden dat het inschepen van de landbouwproducten ongehinderd door moet kunnen gaan. De brugleuningen werden voorzien van gaten waardoor de lading in het schip geschoven kon worden en sommige hadden zelfs een luk in het wegdek om het laden te vergemakkelijken. De bruggen waren hoog genoeg om de snikken en de volgeladen pramen doorgang te verlenen.

Holwinde

Ongeveer een kilometer ten westen van Doodstijl stond van circa 1559 tot 1768 de borg Holwinde. De gebouwen van de borg werden langzaam maar zeker afgebroken en elders hergebruikt, tot uiteindelijk ook het poortgebouw er in 1830 aan moest geloven. Vanaf het borgterrein liep een kleipad richting Doodstijl. Het oude pad kruiste het Helwerdermaar. De beide oevers van het maar moesten dus altijd verbonden zijn geweest door een brug, zonder dat deze een betekenis had voor de zo belangrijke scheepvaart vormde.

De brug

Ook deze brug werd in het begin van de twintigste eeuw vervangen door een betonnen exemplaar. Het was een mooi voorbeeld van de vroege betonbouw met een eenvoudige, functionele vorm. De leuningen

hadden een opening om de oogt in de praam te laten. Maar de vooruitgang schreef voort. Door ruilverkavelingen verloor het kleipad zijn functie en het werd onderdeel van de akkerbouwpercelen. De brug was alleen nog in gebruik bij de eigenaar van het land. Grote machines hebben meer ruimte nodig dan de betreffende boer vroeg en kreeg in 2013 toestemming van Waterschap Noorderzijlvest en gemeente Eemmond om de brug te vervangen door een dam met duiker. Groot was de schrik bij cultuurhistorisch geïnteresseerden en vaarrecreanten toen begin 2014 de markante Barmheersterl opeens was verdwenen en er een dam lag met een duiker waar alleen kanovaarders doorheen konden. Gemeente en provincie zagen dat hun toeristische voorroute en geplande ontzinking van het landschap letterlijk was afgedamd.

Hoop

Vanuit diverse kanten is het Waterschap gevraagd om de vrije doorgang te herstellen. Het schip heeft samen met gemeente Eemmond gezocht om door grondstil de dam overbodig te maken, maar dat is mislukt. Nu hebben alle gedupeerde partijen er de hoop op gevestigd dat het waterschap, tijdens de geplande herstelwerkzaamheden aan het maar, de dam door een brug zal vervangen met voldoende doorvaarthoogte. De provincie vertrouwt er kennelijk op dat dit ook werkelijk zal gebeuren, anders had zij geen subsidie verstrekt voor de 'Trekvaartroute Boterdiep'.

In deze rubriek vertelt De Verhalen van Groningen iedere maand een verhaal uit jouw regio. Het verhaal is geschreven door een correspondent die in de streek woont. Benieuwd naar verhalen uit andere straten? Kijk dan eens op deverhalenvangroningen.nl/regio, daar vind je alle artikelen die we in de verschillende huis-aan-huisbladen publiceren.

Deze verhalen komen tot stand in samenwerking met

Regionaal Historisch Centrum
Groninger Archieven

DE VERHALEN VAN GRONINGEN

www.deverhalenvangroningen.nl - info@deverhalenvangroningen.nl

Bron: <https://www.deverhalenvangroningen.nl/alle-verhalen/de-verdwenen-brug-bij-holwinde>

Bijlage 2: Brief gemeente het Hogeland, knelpunt vaarrecreatie

gemeente
Het Hogeland

Waterschap Noorderzijlvest

Postbus 18
9700 AA GRONINGEN

VERZONDEN 23 APR 2021

Datum: 22 april 2021
Ons kenmerk: Z.HHL.040381
Onderwerp: Voorkeur oplossing dam in Helwerdermaar (voorheen de Barmaaheersteril)

Geachte mevrouw [REDACTED]

Deze brief gaat in op onze voorkeur voor een oplossing voor de dam in de Helwerdermaar (voorheen de Barmaaheersteril).

Vaarrecreatie in Noord-Groningen is een belangrijke drager voor recreatie & toerisme. De route via de Helwerdermaar is smal maar essentieel voor vaarrecreatie. In de omgeving zijn diverse voorzieningen aangelegd die dit belang voor de vaarrecreatie ondersteunen (bv. de sluis oude vuilstort in Usquert en De Blink In Uithuizen).

Uw organisatie werkt nauw samen met onze gemeente en provincie Groningen om een oplossing te vinden voor de problematiek rond de dam met duiker in het Helwerdermaar. Er zijn ambtelijk diverse gesprekken geweest over de dam met duiker. Dit om een oplossing te bespoedigen. Zo is onze expertise aangereikt om een passend ontwerp te realiseren en zijn er diverse adviezen gegeven om de duiker te vervangen voor een brug.

We verwachten in 2021 uw besluit over de aanpak van de problematiek rond de dam met duiker in het Helwerdermaar. Er zijn drie keuzes. 1. Niets doen. 2. Grondruil en dam met duiker verwijderen. 3. Het verwijderen van de bestaande dam/duiker en de aanleg van een nieuwe brug. Deze laatste optie heeft onze voorkeur.

Hoogachtend,

het college van burgemeester en wethouders van gemeente het Hogeland
namens deze,

Deze brief is elektronisch ondertekend

[REDACTED]
Teamcoach Infra

ZAAK	2121/050219
VERWIJZING	
ONTVANGEN	26 APR. 2021
ROUTING	

Bijlage 3: Mailbericht recreatie, horeca en handel vertegenwoordiging.

Van: Kees Douma <keesdouma46@gmail.com>
Verzonden: woensdag 12 april 2023 14:55
Aan: Cees Quint
CC: Bertil Sietsema
Onderwerp: Helwerdermaar

Goedemiddag Cees,

Hierbij het volgende nalv het gestremde Helwerdermaar sinds 2014.

Als Centrummanager voor de Gemeente Hogeland in opdracht van het Ondernemersplatform Hogeland (hierin zijn alle bedrijvenverenigingen in de Gemeente Hogeland en ook LTO Noord vertegenwoordigd) ben ik op dit moment met het centrumplan Uithuizen bezig en constateer dat de recreatievaart te weinig gebruik kan maken van de nieuwe haven in Uithuizen.

Recreatievaarders kunnen nu geen rondje varen met als tussenstop Uithuizen, omdat de Helwerdermaar al ruim 8 jaar is gestremd vanwege een onterecht geplaatste dam.

Dit kost Uithuizen en met name de winkeliers en horeca niet alleen directe omzet maar ook aantrekkelijkheid om het centrum te bezoeken.

Wij verzoeken het waterschap dan ook om zo spoedig mogelijk deze stremming op te heffen en de doorvaart weer mogelijk te maken.

Ook namens de Handelsvereniging Uithuizen (HVU), voorzitter Bertil Sietsema schrijf en onderschrijf ik deze mail.

Met vriendelijke groeten,
Kees Douma, centrummanager Hogeland

Bijlage 4: verslag knelpunt recreatieve vaarroute belanghebbenden

Brug Helwerdermaar tussen Barmaheerd (Doodstil) en Holwinde.

4 juli 2018 vond een besprek plaats met wethouder [redacted] gemeente Eemsmond. aanwezig: wethouder [redacted] met ambtelijke ondersteuning, de heer [redacted] betrokken inwoner, Stichting Natuur en Landschap Eemsmond e.o. [redacted] en [redacted] ook van uit zijn betrokkenheid bij het programma Kansrijk Groningen – Dorp en landschap.

Besproken:

Begin 2014 bleek dat de brug over het Helwerdermaar tussen Doodstii – Barmaheerd en Holwinde gesloopt was en vervangen door een duikerdam.

Het Helwerdermaar en Usquerdermaar maken deel uit van de recreatieve vaarroutes Noord Groningen. Belangrijke schakel tussen Boterdiep en Warffumermaar. Ruimer bekeken, tussen Boterdiep via Winsumerdiep naar Reitdiep.

De karakteristieke betonbrug van ergens beging vorige eeuw verbond de oevers, gaf doorgang aan toen voornamelijk transport landbouwproducten over water en werd ook gebruikt als laad plek van landbouwproducten (denk aan bieten) op schuiten. Daarvoor dienden de gaten in de leuning en er zouden ook luiken in het brugdek geweest zijn.

Het belang van het Helwerdermaar als onmisbare schakel voor de vaarrecreatie wordt bevestigd door andere maatregelen en investeringen in dezelfde vaarverbinding, zoals:

Brug provinciale weg N998 over het Helwerdermaar.

Even verderop in westelijk richting is onlangs de brug (een hoge til) in de provinciale weg N998 (Usquert Kantens) voor veel geld hersteld waarbij de doorvaarthoogte en de vorm van de hoge til is gehandhaafd.

Gemaal –sluis Usquerdermaar – Helwerdermaar.

Vanwege de bodemdaling gaswinning (ringen) is ter hoogte van de aansluiting Helwerdermaar – Usquerdermaar een gemaal met een sluizencomplex aangelegd, dit om de vaarrecreatie mogelijk te houden. Daarvoor is ca. 4,3 miljoen euro geïnvesteerd.

Kruisstee klap

Het Usquerdermaar en Helwerdermaar zijn de vaarverbinding tussen Uithuizen en Usquert. Begin dit jaar is besloten over plan en financiering voor restauratie van het monument Kruisstee klap. De totale kosten zijn ca. €325.000, waarvan € 80.000 gefinancierd vanuit het programma 'Kansrijk Groningen'.

Haven Uithuizen.

De voormalige haven van Uithuizen wordt hergraven, zowel voor de leefbaarheid (beleefbaarheid) van het centrum als voor de recreatievaart. Het budget is (ons) niet bekend, maar het zal om vele miljoenen gaan.

Tussen al deze investeringen is een brug gesloopt en vervangen door een duikerdam waardoor doorvaart voor de vaarrecreatie onmogelijk is.

De brug Barmaheerd - Holwinde is gesloopt. Het origineel komt niet terug. Boze stemmen zeggen dat de vergunning destijds in de vakantieperiode is geregeld om aan de aandacht te ontsnappen. Zoals een toenmalige waterschap bestuurder toegaf zal het een menselijke fout in de organisatie geweest zijn. Vermoedelijk is alleen getoetst of het een monument status heeft (nee?) en of een duiker voldoet aan de water doorstroom (ja?), dan geen bezwaar. Mogelijk is er op een verkeerd te laag niveau getoetst en is er niet naar ander functies gekeken zoals de vaarrecreatie en ook cultuurhistorische en landschappelijke waarden. De gemeente Eemsmond geeft aan dat het besluit voor vergunning een 'eigenstandige bevoegdheid' is van het waterschap Noorderzijlvest en dat er alleen een melding is gedaan aan de Gemeente - Deal. Overigens is op die melding niet door de gemeente niet gereageerd.

Slepend dossier

Inmiddels is het een slepend dossier waar kennelijk iedereen mee in zijn maag zit maar dat tot nu niet tot een oplossing wordt gebracht.

De toenmalig bestuurder van Noorderzijlvest [redacted] trok het boetekleed aan. Hij erkende schoorvoetend dat het waterschap bij het geven van de vergunning voor de dam had vergeten te kijken naar de belangen van de andere gebruikers. Hij beloofde aan een oplossing te werken (DVN febr. 2017)

Grondruil

Er is gewerkt aan een oplossing d.m.v. grondruil waardoor de dam voor landbouwgebruik niet meer nodig is en verwijderd kan worden. Informatie door wethouder [redacted]. De Gemeente Eemsmond bezit grond dat zij beschikbaar stelt tegen boekwaarde. De landbouwers [redacted] mee te werken op basis van grondprijs tegen marktwaarde. Ook het waterschap zou moeten meewerken. Er blijken te veel haken en ogen en financieel is men niet rond gekomen. Inmiddels heeft [redacted] zoveel in zijn percelen geïnvesteerd aan drainages en kavel verbeteringen dat ruil een gepasseerd station is.

Vervangen van de duikerdam door een brug.

Enige optie lijkt een nieuwe brug, een hoge til (voldoende doorvaarthoogte en breedte). Het waterschap heeft wel toezeggingen gedaan en een budget gereserveerd.

Baggerplan Helwerdermaar

Het waterschap heeft het Helwerdermaar voor 2019 opgenomen in het baggerplan. Daarbij worden breedte en diepte hersteld. Ook is het peilbesluit (daarmee doorvaart diepte) van belang. Uit onderzoek (ook door SNLE destijds) is gebleken dat de oevers, deels met beschoeiing in slechte staat zijn, inzakken, risico met muskusratten, en vooral loopzand in de vroegere 'lage boren'. Het is niet uitgesloten / het ligt voor de hand dat bij de uitvoering van het baggerplan ook natuurvriendelijke oevers worden aangelegd (KRW).

Vervanging door een brug en combinatie met baggerplan.

Bij het weer terug brengen van een brug kan rekening worden gehouden met de toekomstige ontwikkeling baggerplan NVO's. In de bespreking bleek er begrip voor als de uitvoering van een brug wordt gecombineerd met het bagger- en oeverwerk. Consequentie is dat de vrije doorvaart nog een jaar gestemd zal zijn.

Wie gaat er over.

Het waterschap Noorderzijlvest is aan zet.

De gemeente Eemsmond is belanghebbende en zal in bestuurlijk overleg met het waterschap het probleem aan de orde stellen.

De Provincie gaat over provinciale watersport- recreatie plannen en vaarwegen. Ook vanwege de grote investeringen die van uit de provincie gedaan zijn in aanliggende kunstwerken heeft de provincie zeker een stem.

Gemeentelijke herindeling

Het is belangrijk om de al gedane toezeggingen van het waterschap, verwijderen van de duikerdam en herstellen van de doorvaart, schriftelijk met de andere overheden vast te leggen. Anders is er een risico dat het toch al jaren slepende dossier uit de aandacht verdwijnt.

[redacted]
Oldenzijl 11 juli 2018

Bijlagen foto's en kopie berichten

Archieffoto van de brug over het Helwerdermaar , Barmerheerd – Holwinde.

De karakteristieke betonbrug van ergens beging vorige eeuw verbond de oevers, gaf doorgang aan toen voornamelijk transport landbouwproducten over water en werd ook gebruikt als laad plek van landbouwproducten (denk aan bieten) op schuiten. Daarvoor dienden de gaten in de leuning en er zouden ook luiken in het brugdek geweest zijn.

De duikerdam na de sloop van de brug sinds 2014.

kopie van de tekst DVN 21 febr 2017 Gerdt van Hofslot

Ondanks de belofte van waterschap Noorderzijlvest om een dam te vervangen, is de vaarroute in de Helwerdermaar nog steeds geblokkeerd.

Begin 2014 ontdekten watersporters dat een boer een oude brug over de Helwerdermaar in de gemeente Eemsmond had vervangen door een brede dam met een duiker. Daardoor konden er geen bootjes meer varen door de bescheiden watergang.

Verontwaardiging

De Federatie Watersportverenigingen Noord-Groningen, de gemeente en de provincie trokken vervolgens verontwaardigd bij het waterschap aan de bel. Volgens hen was er niet overlegd en is de Helwerdermaar een route voor doorgaand scheepvaartverkeer. Provincie en gemeente hebben veel geld in de recreatievaart gestoken.

Toenmalig bestuurder van Noorderzijlvest [REDACTED] trok het boetekleed aan. Hij erkende schoorvoetend dat het waterschap bij het geven van de vergunning voor de dam had vergeten te kijken naar de belangen van de andere gebruikers. „Zo nu en dan gebeuren er ongelukken in een organisatie. Dit mag niet weer gebeuren”, zei Lindenberg tegen deze krant. Hij beloofde dat Noorderzijlvest zou nadenken over een oplossing. Bijvoorbeeld door de dam te vervangen door een brug of een grotere duiker.

Wachten

Drie jaar later ligt de dam er echter nog steeds. Tot ergernis van de Federatie Watersportverenigingen. „We hebben de zaak elk jaar aangekaart, maar het duurt wel heel lang voor er iets gebeurt. [REDACTED] heeft destijds toegezegd dat er iets zou worden gedaan aan de situatie. Terecht trouwens. Er is bij stil weer een vaarroute afgesloten voor de bootjes. Ook al is het geen drukke route”, zegt [REDACTED] van de verenigde watersporters.

Woordvoerder [REDACTED] van Noorderzijlvest belooft dat het bestuur van het waterschap voor de zomer een besluit neemt over de omstreden dam. Het duurt vrij lang, geeft hij toe. „Al drie jaar. We kunnen als waterschap niets afdwingen. Maar dat er nog niets zichtbaar is, wil niet zeggen dat we niets doen. We zijn met verschillende partijen in gesprek.”

Grondruil

Hij gaat niet in op de vraag of de afhandeling van de kwestie wordt vertraagd doordat de dam onderdeel schijnt te zijn van een ingewikkelde grondruil, waarbij verscheidene boeren betrokken zouden zijn. „We praten met meerdere partijen, we moeten kijken hoe ver we komen.”

De gemeente Eemsmond was niet bereikbaar voor een reactie.

foto bron internet

Gemaal en sluis voor recreatievaart Helwerder - Usquerdermaar

Persbericht pl.min. 2014 Noorderzijlvest:

In de Usquerdermaar bij Usquert komt een gemaal met scheepvaartsluis, om de waterstand in het gebied te beheersen. Waterschap Noorderzijlvest heeft opdracht gegeven voor de bouw. Het gemaal is nodig in verband met de bodemdaling als gevolg van gaswinning. De bodem daalt, terwijl de waterstand niet meedaalt. Om de trek van vissen te bevorderen wordt een vismigratievoorziening in het gemaal aangebracht. De kosten van het gehele project bedragen 4,3 miljoen euro en worden volledig door de NAM vergoed

11 dec 2015 bericht Prov Groningen

Gedeputeerde Henk Staghouwer is aanwezig bij de ingebruikname van het nieuwe gemaal en de nieuwe scheepvaartsluis in het Usquerdermaar nabij Usquert, die aangelegd zijn om de te hoge waterstanden als gevolg van bodemdaling in het gebied rondom Usquert naar beneden te brengen

Kruissteeklap

Begin 2018 is het restauratieplan en financiering van de restauratie rijksmonument Kruissteeklap goedgekeurd.

Totale kosten ca. [REDACTED], waarvan € [REDACTED] gefinancierd uit het programma 'Kansrijk Groningen'.

Oude Til

Brug over het Helwerdermaar bij het Boterdiep Uithuizen.
Een mooi brugje met gemetselde landhoofden.
Tot nu aan slopershamers ontsnapt en rijp voor ten minste waardering als gemeentelijk monument.

Bijlage 5: Schriftelijk vragen over dam Helwerdermaar in de gemeente raad Het Hogeland PVDA en CDA

Schriftelijke vragen conform artikel 32 van het Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Het Hogeland 2019

Onderwerp: Dam Helwerdermaar

Beantwoording: we verzoeken het college de vragen schriftelijk te beantwoorden

3.1.1.1 Inleiding

In 2014 is er in het Helwerdermaar een historische brug vervangen door een dam met duiker. Deze aanpassing heeft grote gevolgen gehad voor de toeristische vaarroutes van Noord Groningen. Voor een groot deel van de vaarrecreanten is de dam het eindpunt van hun vaarroute. Een te betreuren feit, vooral ook omdat er miljoenen zijn geïnvesteerd in de vaarrecreatie in Noord Groningen. Gezien de berichtgeving in de diverse media rond de afsluiting van de Helwerdermaar voor de vaarrecreatie kunnen we stellen dat er een groot draagvlak is om een aanpassing te realiseren rond de dam. In januari 2019 heeft de stichting Natuur en Landschap e.o. mede namens een aantal organisaties en personen een brandbrief gestuurd naar AB en DB van het Waterschap Noorderzijlvest. Deze brief is afgelopen woensdag 13-3-2019 behandeld in de AB vergadering van het Waterschap. Uit de beantwoording van de vragen is gebleken dat het een moeizaam proces, maar een legitieme vraag is de vaarroute weer toegankelijk te maken voor de provinciale vaarrecreatie, en specifiek voor de recreatie en toerisme op Het Hogeland.

3.1.1.2 Onze vragen:

1. Is het college op de hoogte van de problematiek rond de dam in het Helwerdermaar?
2. Weet het college dat er voor dit jaar groot onderhoud gepland staat aan de dam, waar de nodige kosten mee gemoeid zijn?
3. Kent het college de verschillende partijen die betrokken zijn bij de problematiek rondom de dam in het Helwerdermaar en is zij daarmee in gesprek?

In het coalitieakkoord staat "We hebben vele mooie vaarwegen. De vaarrecreatie dient verder ontwikkeld te worden. Knelpunten in vaarwegen pakken we samen met de verantwoordelijke partners aan."

4. Is het college het met ons eens dat de vaarrecreatie in Noord Groningen en daarmee in onze gemeente beperkt wordt door het feit dat er een dam met duiker in de Helwerdermaar is geplaatst? Zo ja, is zij van mening dat als de gelegenheid zich voordoet om deze beperking in de vaarrecreatie op te heffen dit met beide handen moet worden aangegrepen? Zo nee, hoe verhoudt zich dat dan tot bovenstaande citaat uit het coalitieakkoord?

5. Maakt het college zich hard voor aanpassing van de dam in het Helwerdermaar zodanig dat deze vaarroute weer voor de (kleine) pleziervaart toegankelijk is?

Bron: <https://hethogeland.pvda.nl/uit-de-fractie/schriftelijk-vragen-over-dam-helwerdermaar/>

Toerisme en Recreatie

Toerisme zet ons gebied niet alleen op de kaart, maar vormt ook een belangrijke bron van inkomsten en werkgelegenheid. Daarbij is het goed mogelijk dat bepaalde voorzieningen in de verschillende dorpen kunnen blijven, dan wel terugkeren vanwege de toenemende toeristische activiteit. Natuurlijk spelen private partijen de hoofdrol in deze ontwikkeling, maar omdat het hierbij ook gaat om vergunningen, bestemmingsplannen en facilitering is het noodzakelijk daar als nieuwe gemeente Het Hogeland actief op in te spelen.

Vooraf de waterrecreatie vormt een belangrijke kern voor Het Hogeland. Waar vanuit onder andere Winsum het prachtige Maregebied bevaren kan worden en vanuit Zoutkamp het Lauwersmeer en de Waddenzee. Daar waar rondvaartmogelijkheden beperkt worden door dammen pleiten we ervoor deze te vervangen door bruggen. Het Helwerdermaar is hier een voorbeeld van. Havenplaatsen als Zoutkamp en Noordpolderzijl dienen gekoesterd te worden.

Bron; <https://www.cda.nl/groningen/het-hogeland/standpunten/standpunten/bestuur-en-organisatie-1>

Vaarroute Helwerdermaar al drie jaar geblokkeerd

Gerdt van Hofslot · 21 februari 2017, 10:30 · Groningen

Deel dit artikel

Bron: <https://dvh.nl/groningen/Vaarroute-Helwerdermaar-al-drie-jaar-geblokkeerd-22014293.html>